

18.2.2013

MAAHANMUUTTOVIRASTO

MIGRATIONSVERKET

FINNISH IMMIGRATION SERVICE

OLESKELULUVAT 1.1.–31.12.2012

1. Johdanto

Tilastokatsauksessa kuvataan vuonna 2012 vireille tulleiden ensimmäisten oleskelulupahakemusten ja Maahanmuuttovirastossa tehtyjen päätösten jakautumista hakijan esittämän hakuperusteen ja kansalaisuuden mukaan. Vertailukohteena ovat vuoden 2011 kokonaisluvut.

1.1. Katsauksessa vain Maahanmuuttoviraston käsittelemät oleskeluluvat

Tässä katsauksessa kuvataan vain Maahanmuuttoviraston oleskelulupatilastoja. Maahanmuuttovirasto myöntää ensimmäisen oleskeluluvan ulkomailla olevalle ulkomaalaiselle ja ilman oleskelulupaa Suomeen saapuneelle ulkomaalaiselle ulkomaalaislaissa tarkemmin säädetyillä perusteilla.

Valtaosa katsauksessa käsiteltävistä oleskelulupahakemuksista ratkaistaan Maahanmuuttoviraston maahanmuuttoyksikössä. Katsauksessa ei käsitellä kansainväliseen suojeluun liittyviä oleskelulupia (näistä erillinen tilastokatsaus), jotka ratkaistaan Maahanmuuttoviraston turvapaikkayksikössä.

Poliisin toimivaltaan kuuluu muun muassa

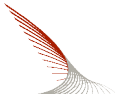
- ensimmäisen oleskeluluvan myöntäminen Suomen kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle sekä tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle
- uuden määräaikaisen oleskeluluvan myöntäminen
- pysyvän oleskeluluvan myöntäminen
- pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan myöntäminen ja
- unionin kansalaisten oleskeluoikeuden rekisteröinti ja oleskelukortin myöntäminen unionin kansalaisen perheenjäsenille.

2. Vireille tulleet oleskelulupahakemukset

Vuoden 2012 aikana vireille tuli oleskelulupahakemuksia eri perusteilla yhteensä 21 264, kun hakemusten määrä vuonna 2011 oli 23 664. Vireille tulleiden hakemusten määrä laski aikaisemmasta vuodesta noin 11 %.

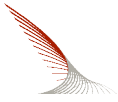
Eniten oleskelulupahakemuksia pantiin vireille perhesiteen perusteella, yhteensä 8 614, 40 % kaikista hakemuksista. Toiseksi eniten oleskelulupia haettiin opiskelun perusteella, yhteensä 6 023 hakemusta (28 %). Kolmanneksi eniten oleskelulupia haettiin työnteon perusteella, yhteensä 5 744 hakemusta (27 %).

Seuraavissa taulukoissa kuvataan vireille tulleiden oleskelulupahakemusten määrää hakuperusteittain vuosina 2011 ja 2012.

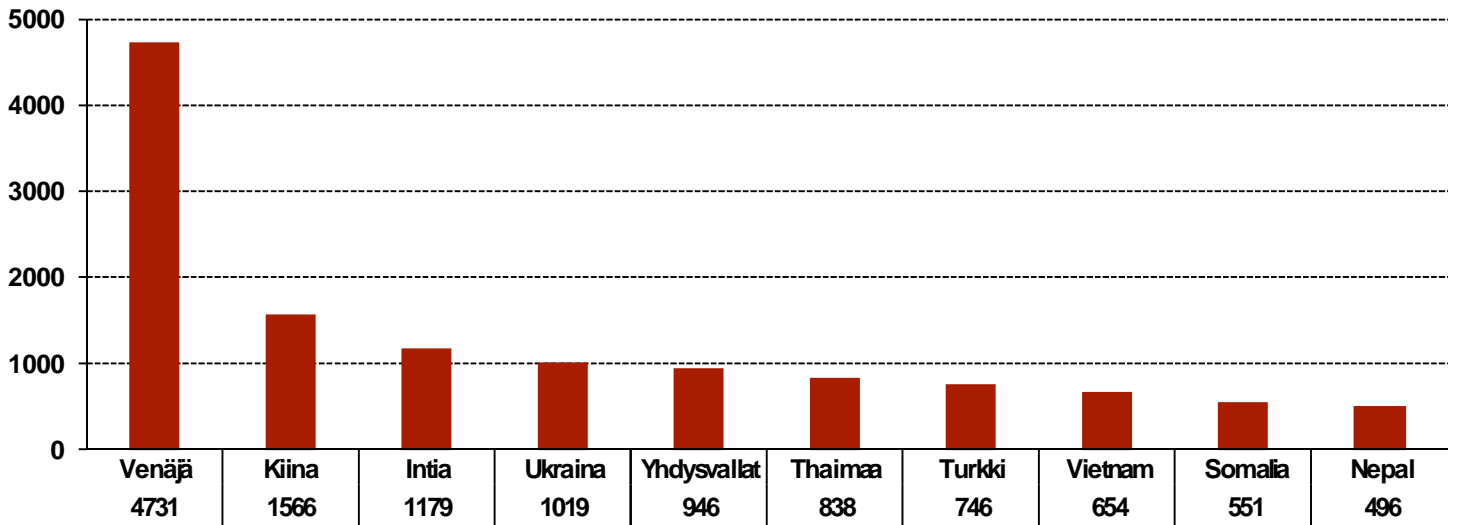
**Vireille tulleet oleskelulupahakemukset vuonna 2011 ja 2012,
hakijamäärät hakuperusteen mukaan**

Hakuperuste	2011	2012
Adoptio	29	37
Au pair	103	82
Elinkeinonharjoittaminen	103	165
Entinen Suomen kansalainen, suomalainen syntyperä	106	76
Erytisasiantuntija	856	739
Erytisasiantuntija, sininen kortti	-	9
Harjoittelija	174	200
Ihmiskaupan uhrin oleskelulupa	2	3
Kv. suojelua saaneen perheenjäse- net	2 014	599
Muu peruste	393	359
Muu työnteko	612	521
Muun ulkomaalaisen perheenjäse- net	5 596	5 263
Opiskelu	5 806	6 023
Osaratkaisua edellyttävä työnteko	3 967	3 353
Paluumuuttaja	445	326
Suomen kansalaisen perheenjäse- net	2 678	2 752
Tieteellinen tutkimus	526	489
Urheilu ja valmentaminen	254	268
Yhteensä	23 664	21 264

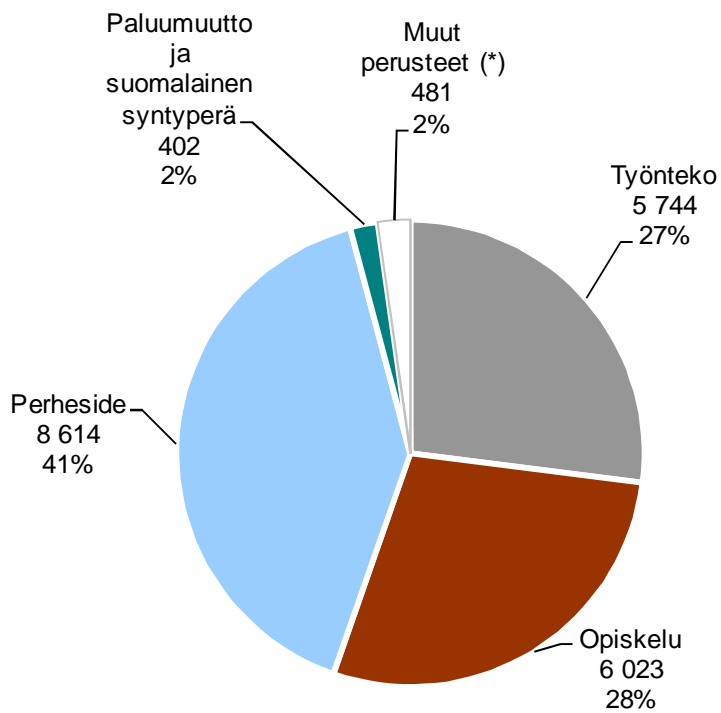
Eniten oleskelulupia vuonna 2012 aikana hakivat venäläiset (4 731), kiinalaiset (1 566) ja intialaiset (1 179). Vuoden 2011 vastaavan ajanjakson suurimmat hakija-kansalaisuudet olivat venäläiset (4 645), somalialaiset (1 918) ja kiinalaiset (1 501).

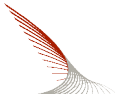

Vireille tulleet oleskelulupahakemukset vuonna 2012, Top 10 -kansalaisuudet

Vireille tulleet oleskelulupahakemukset hakuperusteittain 2012

** Kohta "Muut perusteet" koostuu mm. adoption, au pair -sopimuksen, seurustelusuhteen, ihmiskaupan uhriksi joutumisen ja yksilöllisten syiden perusteella haetuista oleskelulupahakemuksista.*

3. Oleskelulupapäätökset

Maahanmuuttovirastossa tehtiin vuonna 2012 yhteensä 22 620 ensimmäistä oleskelulupaa koskevaa päätöstä alla mainituilla hakuperusteilla. Luvussa ovat mukana vain myönteiset ja kielteiset päätökset (eivät esimerkiksi raukeamis- ja peruuttamis-päätökset). Kun mukaan lasketaan myönteisten ja kielteisten päätösten lisäksi myös raukeamis- ja peruuttamis-päätökset, päätöksiä tehtiin yhteensä 23 905 (2011: 23 757).

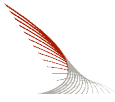
Myöhemmin tässä katsauksessa käsitellään päätösmäärästä puhuttaessa myönteisten ja kielteisten päätösten yhteismäärää, ellei toisin sanota.

Vuonna 2012 tehtiin yhteensä 17 157 myönteistä päätöstä, mikä on 76 % kaikista päätöksistä. Kielteisiä päätöksiä tehtiin 5 463, mikä on 24 % tehdyistä päätöksistä. Vuonna 2011 myönteisiä ja kielteisiä päätöksiä tehtiin yhteensä 22 747 ja näistä 17 683 (76 %) oli myönteisiä ja 5 064 (24 %) kielteisiä. Vaikka myönteisten päätösten osuus vuositasolla on pysynyt samana, on myönteisten ja kielteisten päätösten osuudessa vaihtelua hakuperusteittain.

Eniten oleskelulupia myönnettiin perhesiteen perusteella, yhteensä 5 748, mikä on 33 % kaikista myönnetyistä oleskeluluvista. Toiseksi eniten lupia myönnettiin opiskelun perusteella, yhteensä 5 519 (32 %).

Tieteellisen tutkimuksen perusteella haettuihin oleskelulupahakemuksiin ei tehty yhtään kielteistä päätöstä, vaan myönnettiin 519 oleskelulupaa.

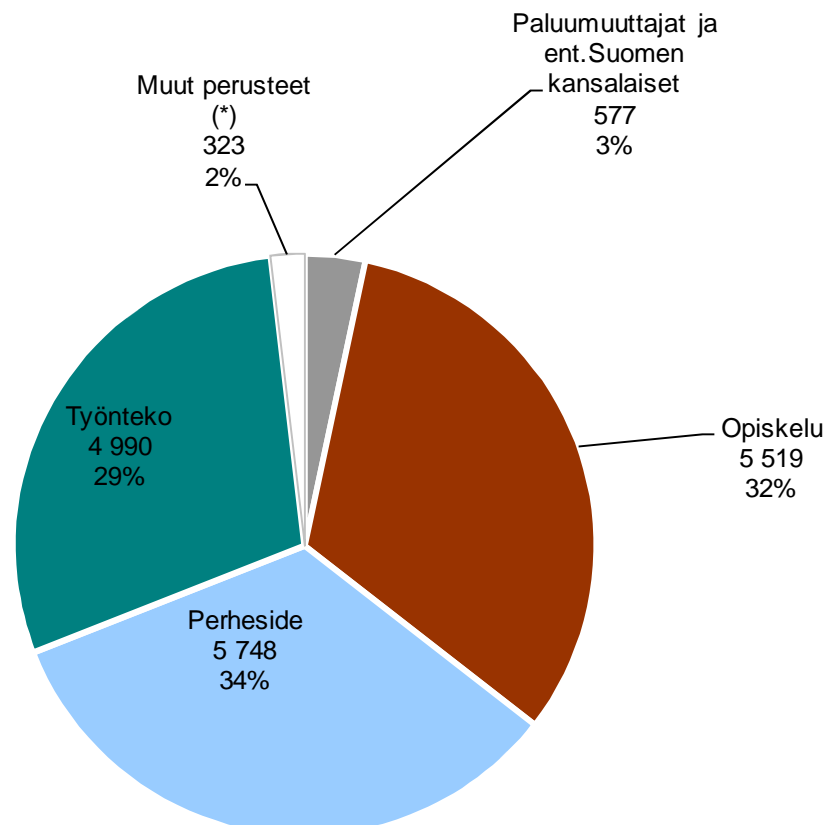
Alla olevista päätöksistä kuvaavista taulukoista ja katsauksen luvuista 4–6 ilmenevät tarkemmin myönnettyjen lupien määrät.

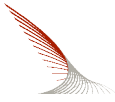

Oleskelulupapäätökset hakuperusteittain vuonna 2012

Hakuperuste	myönt.	kielt.	yht.
Adoptio	40	-	40
Au pair	72	22	94
Elinkeinonharjoittaminen	68	52	120
Entinen Suomen kansalainen, suomalainen syntyperä	122	230	352
Erityisasiantuntija	747	11	758
Erityisasiantuntija, sininen kortti	8	-	8
Harjoittelija	184	8	192
Ihmiskaupan uhrin oleskelulupa	3	-	3
Kv. suojelua saaneen perheenjäsen	504	1 030	1 534
Muu peruste	208	129	337
Muu työnteko	413	83	493
Muun ulkomaalaisen perheenjäsen	4 657	2 196	6 853
Opiskelu	5 519	408	5 927
Osaratkaisua edellyttävä työnteko	2 831	995	3 826
Paluumuuttaja	455	53	508
Suomen kansalaisen perheenjäsen	587	203	790
Tieteellinen tutkimus	519	-	519
Urheilu ja valmentaminen	220	43	263
Yhteensä	17 157	5 463	22620

Myönnetyt oleskeluluvat hakuperusteittain 2012

* Kohta "Muut perusteet" koostuu mm. adoption, au pair -sopimuksen, seurustelusuhteen ja yksilöllisten syiden perusteella haetuista oleskelulupahakemuksista.

4. Opiskelijan oleskelulupahakemukset

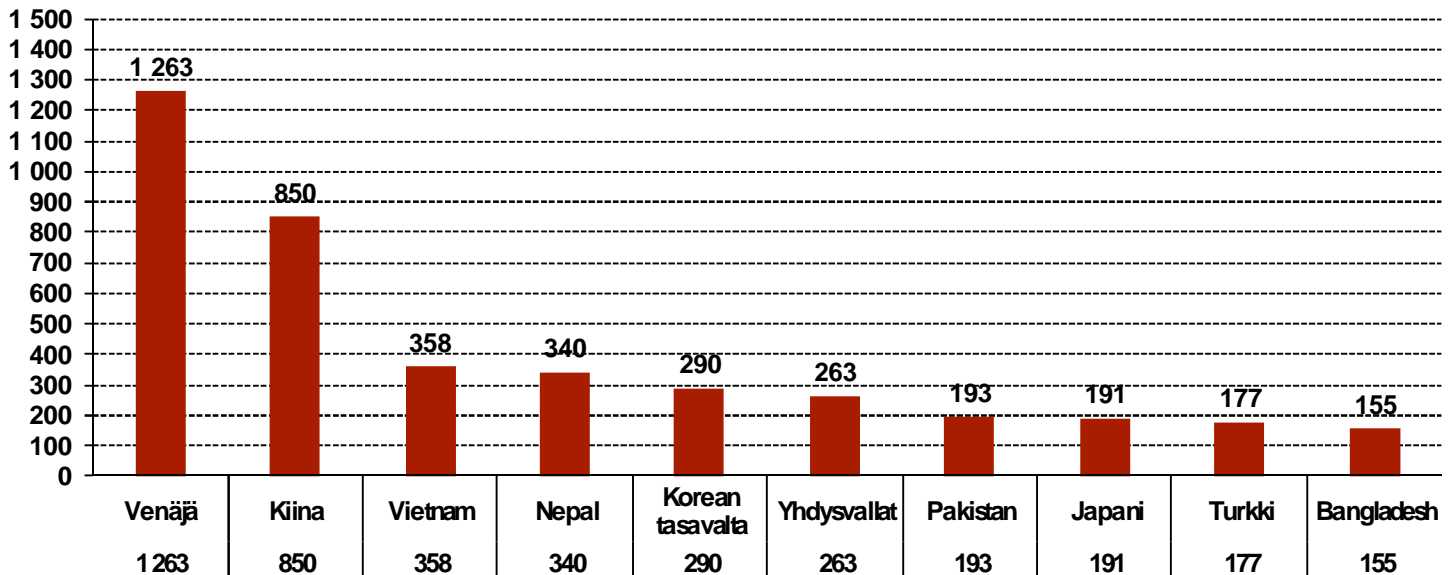
Opiskelijan oleskelulupahakemuksia tuli vireille vuonna 2012 yhteensä 6 023. Vireille tulleiden opiskelijan oleskelulupahakemusten määrä nousi edelliseen vuoteen verrattuna noin 4 % (ero 217 hakemusta).

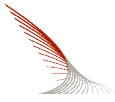
Opiskelijan oleskelulupahakemukset keskittyvät vuosittain erityisesti kesäkuukausi- en ajalle (kesä–syyskuu), jolloin pannaan vireille noin 70–80 prosenttia koko vuoden hakemuksista.

Vuonna 2012 vireille tulleiden opiskelijahakemusten Top-10 kansalaisuuksien joukossa ei ollut mukana yhtään Afrikan maata. Aiempina vuosina Nigeria on ollut si- joilla 4 (2011: 284) ja 6 (2010: 258).

Vuonna 2012 yli kolmannes opiskelijan oleskelulupahakemuksista jätettiin vireille sähköisesti.

Vireille tulleet opiskelijan oleskelulupahakemukset 2012
Top 10 -kansalaisuudet

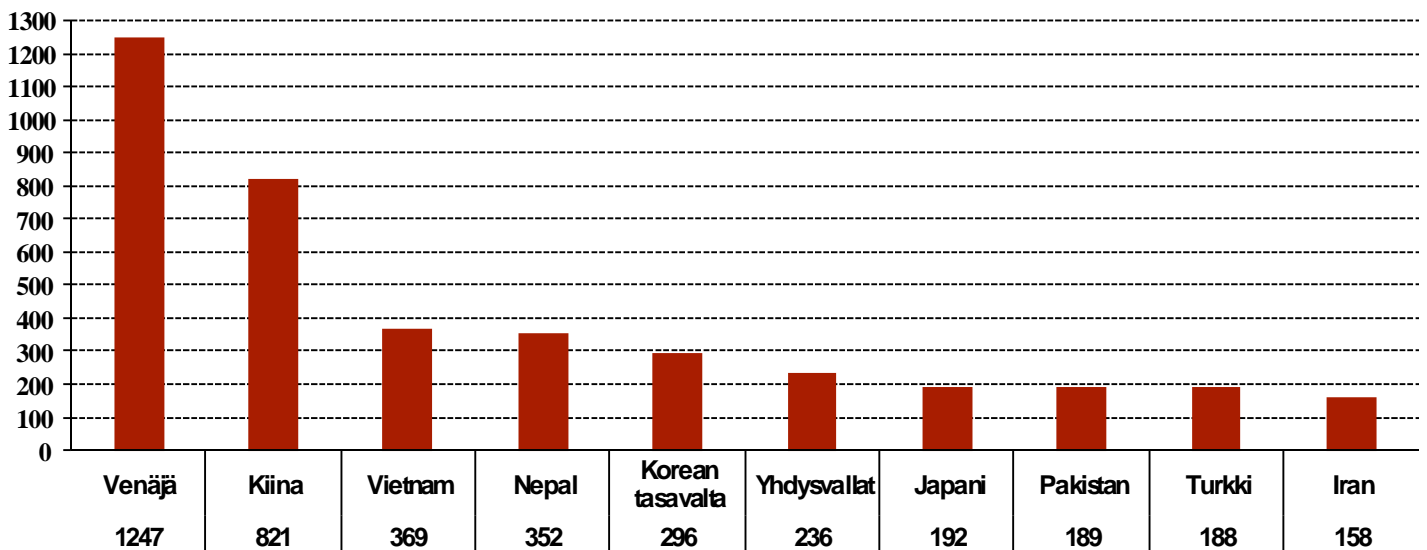

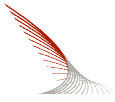
4.1. Opiskelijan oleskelulupapäätökset

Opiskelijan oleskelulupapäätöksiä tehtiin vuonna 2012 yhteensä 5 927. Päätösmäärä pysyi lähes samana vuoteen 2011 verrattuna, jolloin päätöksiä tehtiin 5 979. Päätöksistä 93 % oli myönteisiä, yhteensä 5 519. Eniten opiskelijan oleskelulupia myönnettiin venäläisille (1 220), kiinalaisille (805) ja vietnamilaisille (366).

Kielteisen päätöksen opiskelijan oleskelulupahakemukseen sai 408 hakijaa (7 %). Kielteinen päätös tehdään useimmiten toimeentuloon liittyvien epäselvyyksien vuoksi.

Oleskelulupapäätökset 2012 , Top 10 -kansalaisuudet

5. Perhesidehakemukset

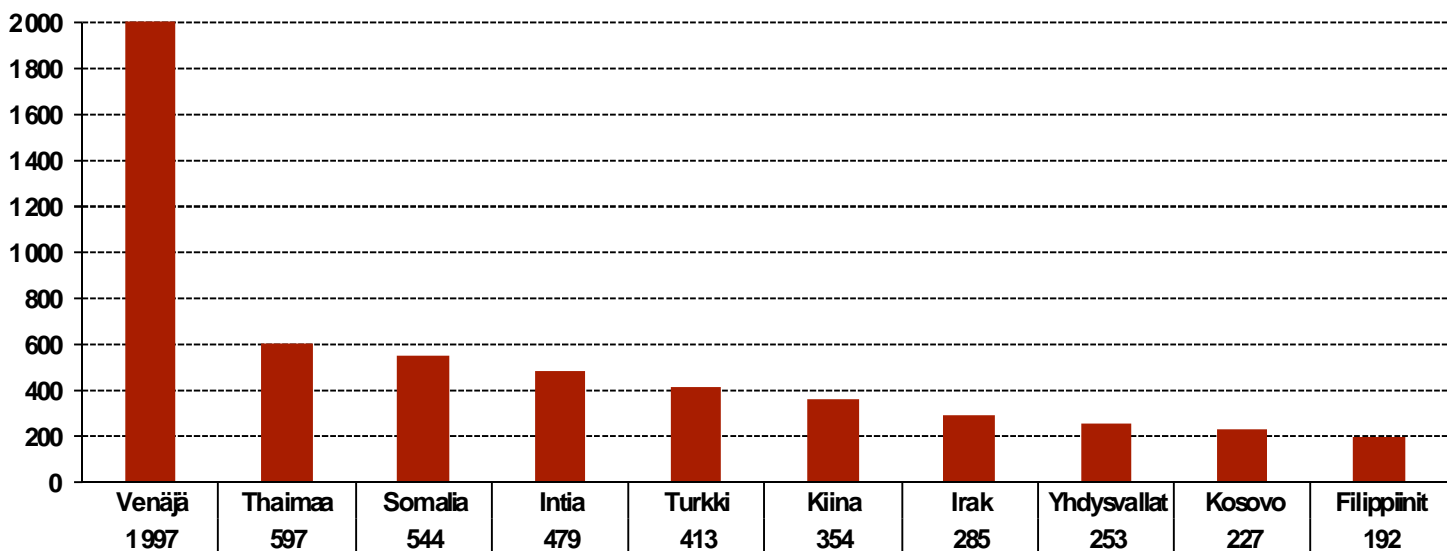
Ulkomaalaislain mukaisia Suomessa asuvan ulkomaalaisen ja Suomen kansalaisen perheenjäseniä ovat:

- aviopuoliso
- rekisteröity parisuhdekumppani
- avopuoliso (kahden vuoden yhdessä asumisen vaatimus, ellei yhteisessä huollossa olevaa lasta)
- alle 18-vuotias naimaton lapsi, jonka huoltaja Suomessa asuva henkilö on
- huoltaja, jos Suomessa asuva henkilö on alle 18-vuotias.

Perhesidehakemusten tilastoissa ovat mukana myös ydinperheen ulkopuoliset hakijat, muut omaiset, esimerkiksi täysi-ikäisen henkilön vanhemmat ja sisarukset.

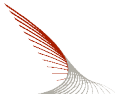
Perhesideperusteisia oleskelulupahakemuksia tuli vireille vuonna 2012 yhteensä 8 614, kun määrä vuoden 2011 vastaavana ajanjaksona oli 10 288. Hakemukset vähentyivät noin 19 % viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Vireille tulleet perhesidehakemukset 2012,
Top 10 -kansalaisuudet

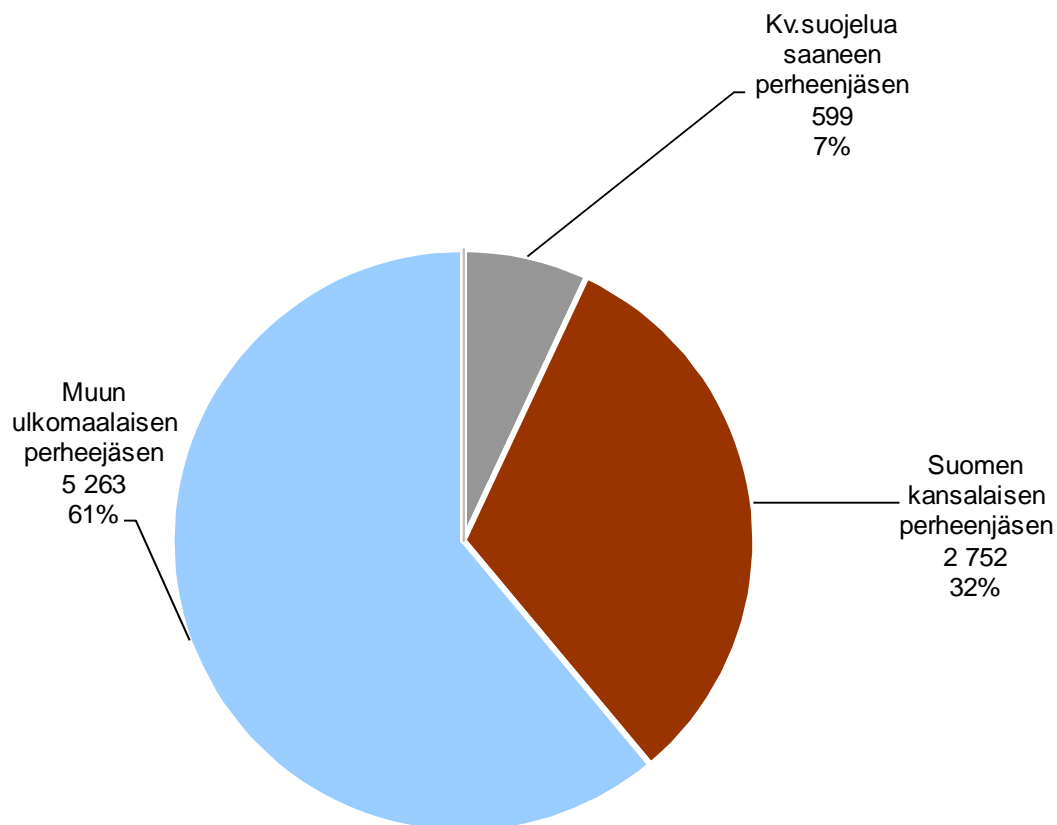
Perhesiteen perusteella oleskelulupaa hakevien henkilöiden profiilissa on tapahtunut muutoksia viime vuosien aikana. Somalialaisten hakijoiden määrät olivat huomattavassa kasvussa erityisesti vuosina 2009–2010, kun taas vuonna 2011 somalialaisten hakijoiden hakemukset kääntyivät laskuun ja olivat yhä laskussa viime vuonna.

Eryteisesti kansainvälistä suojelua saaneiden perheenjäsenten vähentyivät vuoden 2012 aikana. Vireille pantiin 599 kansainvälistä suojelua saaneiden perheenjäsenten hakemusta, kun vuonna 2011 hakemuksia tuli 1 907. Hakemusmäärä väheni siis 69 %.

Vuoden 2012 alussa tulivat voimaan ulkomaalaislain muutokset, joissa perheenkoajan vireillepano-oikeus poistui ja vain hakija itse voi panna hakemuksensa vireille. Vuoden alussa 2012 tulivat käyttöön myös biometriset tunnisteet (mm. sormenjäljet) ja oleskelulupakortti. Lainsäädännössä tapahtuneet muutokset ovat osaltaan vaikuttaneet vireille tulleiden hakemusten määriin ja hakemuksiin tehtyihin päätöksiin.

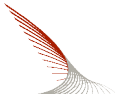
Vireille tulleet perhesidehakemukset hakuperusteen mukaan 2012

5.1. Perhesidepäätökset

Vuonna 2012 myönnettiin 5 748 oleskelulupaa perhesiteen perusteella, mikä on yhteensä 62 % perhesidepäätöksistä. Kielteisiä päätöksiä tehtiin yhteensä 3 429 (38 %). Eniten perhesiteen perusteella myönnettiin oleskelulupia venäläisille (1 472), intialaisille (473) ja somalialaisille (466).

Alla olevassa taulukossa on kuvattu perhesiteen perusteella tehdyt oleskelulupapäätökset kymmenen suurimman hakijakansalaisuuden osalta.

Perhesidepäätökset vuonna 2012, Top 10 -kansalaisuudet

Kansalaisuus	Kielteinen	Myönteinen	Yhteensä
Somalia	2 021	466	2 487
Venäjä	205	1 472	1 677
Intia	9	473	482
Irak	154	295	449
Afganistan	208	156	364
Turkki	88	241	329
Kiina	39	259	298
Kosovo	39	184	223
Vietnam	51	134	185
Filippiinit	15	131	146
Top 10 yht.	2 829	3 811	6 640
Kaikki kansalaisuudet yhteensä (myös muut kuin Top 10)	3 429	5 748	9 177

Perhesiteen perusteella tehdyistä päätöksistä noin 80 % oli myönteisiä vuosien 2007–2009 aikana. Vuonna 2010 myönteisten perhesidepäätösten osuus oli noin 73 %, vuonna 2011 noin 65 %.

Myönteisten ja kielteisten päätösten suhteet vaihtelevat huomattavasti eri kansalaisuuksien ja tarkemman hakuperusteen mukaan. Eniten oleskelulupia myönnettiin lapsille (3 182) ja puolisoille (2 442). Vähiten oleskelulupia myönnettiin ydinperheen ulkopuolisille muille omaisille (111) ja huoltajille (13).

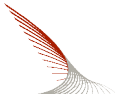
Suomen kansalaisten perheenjäsenille tehtiin päätöksiä vuoden 2012 aikana 790, joista myönteisiä oli 587 (74 %) ja kielteisiä 203 (26 %). Kansainvälistä suojelua saaneiden perheenjäsenille tehtiin yhteensä 1 663 päätöstä, joista myönteisiä oli 504 (30 %) ja kielteisiä 1 159 (70 %). Muiden ulkomaalaisten perheenjäsenille tehtiin päätöksiä 6 853, joista myönteisiä oli 4 657 (68 %) ja kielteisiä oli 2 196 (32 %).

Vuonna 2012 tehtiin yhteensä 9 783 päätöstä perhesiteen perusteella jätettyihin oleskelulupahakemuksiin. Luvussa on mukana myönteiset ja kielteiset ratkaisut sekä raukeamis- ja peruuttamispäätökset. Vastaava luku vuonna 2011 oli 9 363.

Syitä kielteisille perhesidepäätöksille ovat mm. seuraavat:

- perhesidettä ei pystytä todentamaan / se ei ole todellinen
- avioliitto ei todellinen (lumeliitto)
- huoltosuhde lapsen ja huoltajan välillä ei ole voimassa / se ei ole tosiasiallinen
- kasvattilapsisuhteen edellytykset eivät täyty
- toimeentulo ei ole turvattu
- oleskeluluvan saamisen yleiset edellytykset eivät täyty.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu päätösten jakautuminen eri hakuperusteiden mukaan.

Perhesidepäätökset, hakuperusteen mukaan vuonna 2012

Hakuperuste	Myönteinen	Kielteinen	Yhteensä
Kv. suojelua saaneen huoltaja	1	36	37
Kv. suojelua saaneen lapsi	374	230	604
Kv. suojelua saaneen muu omainen	42	672	714
Kv. suojelua saaneen puoliso	87	92	179
Muun ulkomaalaisen huoltaja	5	17	22
Muun ulkomaalaisen lapsi	2 795	710	3 505
Muun ulkomaalaisen muu omainen	52	872	924
Muun ulkomaalaisen puoliso	1 805	597	2 402
Suomen kansalaisen huoltaja	7	3	10
Suomen kansalaisen lapsi	13	8	21
Suomen kansalaisen muu omainen	17	51	68
Suomen kansalaisen puoliso	550	141	691
Yhteensä	5 748	3 558	9 306

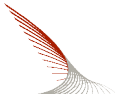
6. Työnteon perusteella vireille laitettut oleskelulupahakemukset

Ulkomaalainen, joka aikoo tehdä ansiotyötä Suomessa, tarvitsee yleensä työntekijän oleskeluluvan. Työntekijän oleskeluluvan myöntäminen on kaksivaiheinen prosessi:

1. Työ- ja elinkeinotoimisto harkitsee ensin osapäätöksessään luvan työvoimapoliittiset ja toimeentuloon liittyvät edellytykset, eli tekee työntekoa ja toimeentuloa koskevan harkinnan.
2. Tämän jälkeen Maahanmuuttovirasto myöntää ensimmäisen työntekijän oleskeluluvan, ellei sen myöntämiselle ole laissa säädettyjä esteitä.

Itsenäistä elinkeinoa tai ammattia Suomessa harjoittavan on puolestaan haettava elinkeinonharjoittajan oleskelulupaa.

Kaikkeen Suomessa tehtävään työhön ei kuitenkaan edellytetä työntekijän oleskelulupaa, vaan työtä voi tehdä oleskeluluvalla, joka myönnetään tiettyjä työtehtäviä varten. Erityisasiantuntijat ovat yksi suurimmista ryhmistä, jotka eivät tarvitse työntekijän oleskelulupaa työskennelläkseen Suomessa. Erityisasiantuntijoita ovat esimerkiksi IT-alan erityisosajaajat, korkeakoulututkinnon suorittaneet jonkin erityisalan

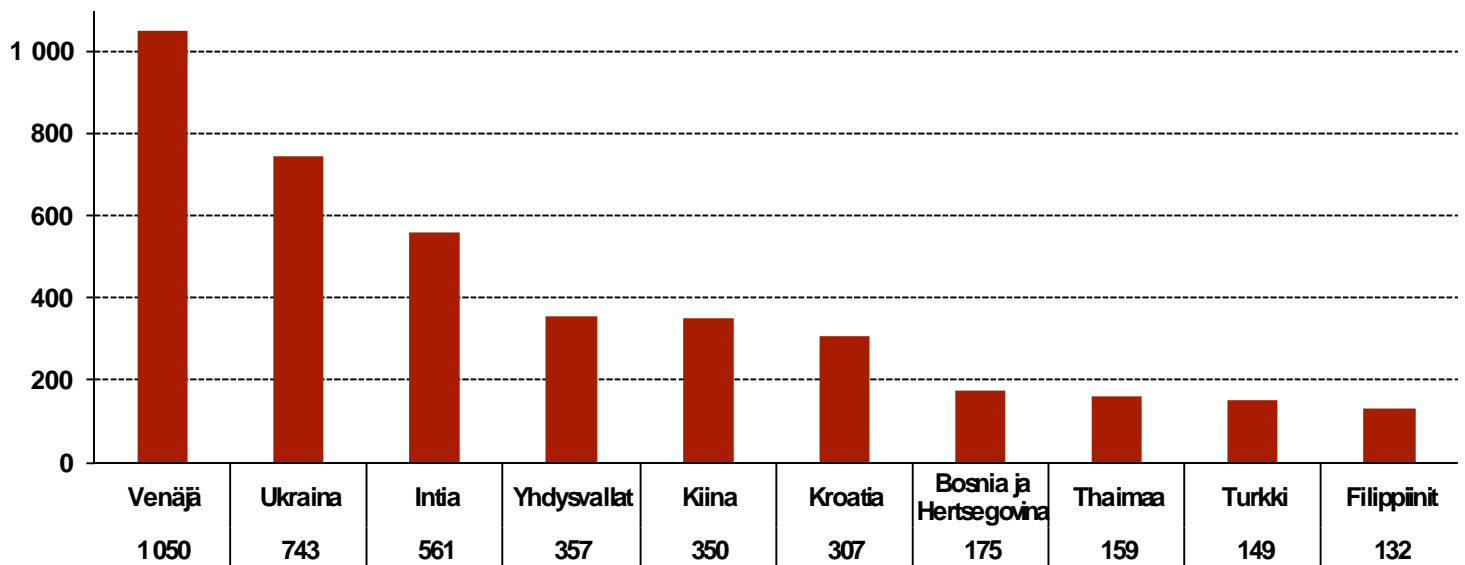
osaajat tai muut korkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt, jotka tulevat erityistä ammattitaitoa vaativaan tehtävään.

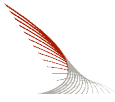
Vuoden 2012 aikana tuli vireille yhteensä 5 744 oleskelulupahakemusta työntöon perusteella.

- Näistä oli osaratkaisua edellyttäviä työntekijän oleskelulupahakemuksia 3 353 eli 58 % kaikista työntöon perusteella vireille laitetuista hakemuksista.
- Erityisasiantuntijoiden oleskelulupahakemuksia pantiin vireille yhteensä 739 ja erityisasiantuntijan sinistä korttia haki 9 hakijaa.
- Muita työperusteisia hakemuksia pantiin vireille yhteensä 1 643.

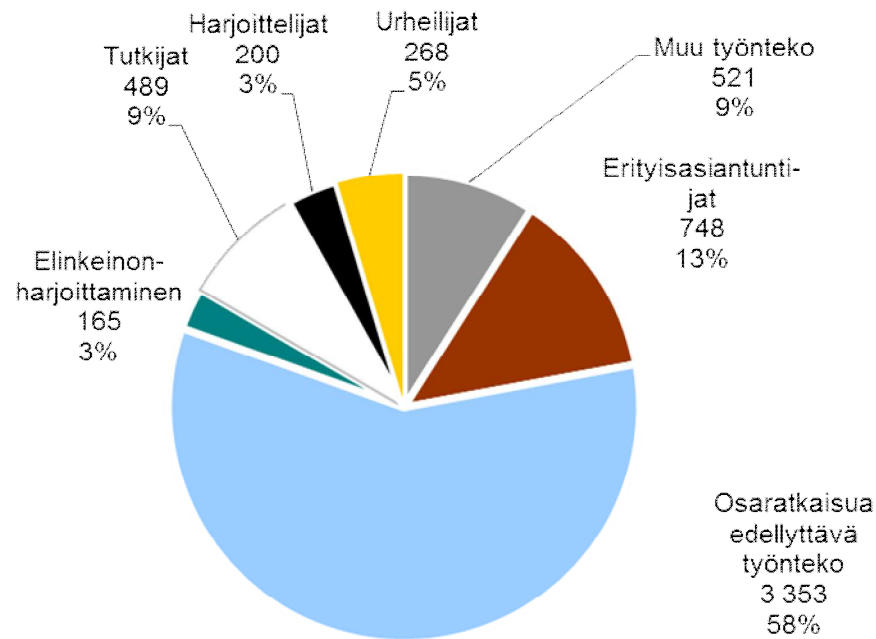
Edellisvuonna työperusteisia hakemuksia tuli vireille 6 389, eli hakemusten määrä väheni vuodesta 2011 noin 10 %.

Vireille tulleet työperusteiset hakemukset 2012, top 10 -kansalaisuudet

Työnteon perusteella vireille laitetut hakemukset 2012

6.1. Työnteon perusteella tehdyt päätökset

Vuoden 2012 aikana myönnettiin yhteensä 4 990 oleskelulupaa työnteon perusteella, mikä on 80 % kaikista työnteon perusteella tehdyistä oleskelulupapäätöksistä. Kielteisiä päätöksiä tehtiin 1 192 (20 %). Työnteon perusteella tehdyistä päätöksistä osaratkaisua edellyttäviä päätöksiä oli 3 826, joista myönteisiä oli 2 831 (74 %).

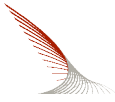
Eniten työntekijän oleskelulupia (osaratkaisua edellyttävä työnteke) myönnettiin venäläisille (738), ukrainalaisille (618) ja kroatialaisille (329) hakijoille.

Eniten oleskelulupia erityisasiantuntijuuden perusteella myönnettiin vuonna 2012 intialaisille (407), yhdysvaltalaisille (74) ja kiinalaisille (53) hakijoille.

Eniten oleskelulupia muun työnteon perusteella myönnettiin vuonna 2012 yhdysvaltalaisille (239), kiinalaisille (173) ja venäläisille (140) hakijoille. Tässä ryhmässä ovat mukana mm. harjoittelijoiden, tutkijoiden, urheilijoiden, valmentajien ja elinkeinonharjoittajien oleskelulupapäätökset.

7. Keskimääräiset käsittelyajat

Keskimääräinen käsittelyaika lasketaan hakemuksen vireillepanosta ensimmäiseen ratkaisuun. Keskimääräisissä käsittelyajoissa on mukana eri viranomaisten työ oleskelulupaprosessissa. Oleskelulupahakemus pannaan vireille ulkomailta Suomen edustustossa ja Suomessa poliisin toimipisteessä.

Ensimmäiset oleskelulupahakemukset käsitellään ja ratkaistaan Maahanmuuttovirastossa. Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan kaksivaiheisiin oleskelulupaprosesseihin liittyy työ- ja elinkeinotoimistojen (työntekijät) ja ELY-keskusten (elinkeinoharjoittajat) osapäätökset.

Maahanmuuttoviraston päätökset annetaan tiedoksi hakijoille joko

- postitse
- Suomessa poliisin toimesta
- ulkomailla edustuston toimesta.

Vuonna 2012 sähköinen asiointi lyhensi merkittävästi opiskelun perusteella vireille pantujen hakemusten keskimääräisiä käsittelyaikoja. Opiskelijan oleskelulupaa on voinut hakea sähköisesti vuoden 2012 alusta. Syksyllä 2012 palvelu laajeni koskemaan myös työperusteisia oleskelulupia sekä työn tai opiskelun perusteella haettavia jatkolupia – näiden osalta vaikutus käsittelyaikoihin nähdään vuonna 2013.

Keskimääräiset käsittelyajat (vrk) hakuperusteen mukaan vuosina 2011–2012

Hakuperuste	2011	2012
Adoptio	3	32
Au pair	84	60
Elinkeinoharjoittaminen	351	268
Entinen Suomen kansalainen, suomalainen syntyperä	478	427
Erityisasiantuntija	29	27
Erityisasiantuntija, sininen kortti	-	41
Harjoittelija	27	28
Ihmiskaupan uhrin oleskelulupa	24	146
Kv. suojelua saaneen perheenjäsen	593	526
Muu peruste	274	263
Muu työnteko	70	72
Muun ulkomaalaisen perheenjäsen	301	379
Opiskelu	38	20
Osaratkaisua edellyttävä työnteko	111	113
Paluumuuttaja	191	230
Suomen kansalaisen perheenjäsen	141	157
Tieteellinen tutkimus	28	22
Urheilu ja valmentaminen	78	69
Yhteensä	179	167

Lähde: Sähköinen asiankäsittelyjärjestelmä UMA